

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про музеї та музейну справу

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 25, ст. 191)

{ Вводиться в дію Постановою ВР N [250/95-ВР](#) від 29.06.95,
ВВР, 1995, N 25, ст. 192 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99, ВВР, 1999, N 28, ст.231
N 2120-III ([2120-14](#)) від 07.12.2000, ВВР, 2001, N 2-3, ст.10
N 2905-III ([2905-14](#)) від 20.12.2001, ВВР, 2002, N 12-13, ст.92
N 380-IV ([380-15](#)) від 26.12.2002, ВВР, 2003, N 10-11, ст.86
N 594-IV ([594-15](#)) від 06.03.2003, ВВР, 2003, N 24, ст.159
N 1344-IV ([1344-15](#)) від 27.11.2003, ВВР, 2004, N 17-18, ст.250
N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78
- зміни діють по 31 грудня 2008 року }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009, ВВР, 2010, N 5, ст.45 }

(У тексті Закону слова "Міністерство культури України"
та "органи державної виконавчої влади" в усіх
відмінках замінено словами "Міністерство культури і
мистецтв України" та "органи виконавчої влади" у
відповідних відмінках згідно із Законом N 659-XIV
([659-14](#)) від 14.05.99)

Цей Закон регулює суспільні відносини у сфері музейної справи, визначає правові, економічні, соціальні засади створення і діяльності музеїв України та особливості наукового формування, вивчення, обліку, зберігання, охорони і використання Музейного фонду України, його правовий статус.

Цей Закон поширюється на всі види музеїв та заповідників у частині їх музеєфікації, а також обліку, зберігання та використання, охорони, консервації, реставрації музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення.

{ Преамбула в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

асортиментний кабінет (кімната зразків виробів) - приміщення на підприємствах, у яких зберігаються унікальні зібрання художніх виробів, наукові колекції, інші колекції або окремі зразки виробів, що мають історичну, художню, науково-технічну цінність;

зберігання - один з основних видів діяльності музею щодо створення матеріальних умов і правових засад, за яких забезпечується збереження музейних предметів та музейних колекцій;

консервація - здійснення комплексу організаційних, науково обґрунтованих заходів щодо забезпечення захисту музейних предметів та предметів музейного значення від подальших руйнувань, збереження їх автентичності з мінімальним втручанням у їх існуючий вигляд;

культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичнє, етнографічне та науковє значення і підлягають збереженню, відтворенню, охороні, перелік яких визначено Законом України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" ([1068-14](#));

музеефікація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до стану, придатного для екскурсійного відвідування;

музей - науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини;

музейна колекція - сукупність музейних предметів, що об'єднані однією або кількома спільними ознаками;

музейна справа - спеціальний вид наукової та культурно-освітньої діяльності, що включає комплектування, зберігання, охорону та використання музеями культурних цінностей та об'єктів культурної спадщини України, в тому числі їх консервацію, реставрацію, музеефікацію, науковє вивчення, експонування та популяризацію;

музейнє зібрання - сукупність музейних колекцій та музейних предметів, а також пов'язаних з ними бібліотечних фондів, архівів, каталогів та наукової документації музею;

музейний облік - один з основних напрямів роботи музею, що здійснюється шляхом ведення фондово-облікової документації (у тому числі в електронному вигляді), яка містить назву предмета (прізвище автора твору), датування, місце створення, дату надходження до музею, матеріал, техніку виготовлення, короткий опис, наукову атрибуцію, стан збереження, облікові позначення та забезпечує можливість їх ідентифікації, правовий статус музейних предметів і музейних колекцій;

музейний предмет - культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення;

Музейний фонд України - сукупність окремих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, які постійно зберігаються на території України, незалежно від їх походження та форм власності, а також музейних предметів і музейних колекцій, що знаходяться за межами України і є власністю України або відповідно до міжнародних договорів підлягають поверненню в Україну;

охорона музеїв - система правових, організаційних та фінансово-економічних заходів, що забезпечують недоторканність музейного приміщення і музейного зібрання;

предмет музейного значення - культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення;

реставрація - здійснення комплексу науково обґрунтованих заходів щодо зміцнення фізичного стану та поліпшення зовнішнього вигляду, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів музейних предметів та предметів музейного значення із забезпеченням збереження їх автентичності.

{ Стаття 1 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 2. Музейна справа та основні напрями діяльності музеїв

Музейна справа уособлює національну музейну політику, музеєзнавство та музейну практику.

Основними напрямками діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України.
{ Стаття 2 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 3. Національна музейна політика

Національна музейна політика - це сукупність основних напрямів і засад діяльності держави і суспільства в галузі музейної справи.

Основними напрямками національної музейної політики є:
збереження та державна підтримка Музейного фонду України;
{ Частину другу статті 3 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами; (Частину другу статті 3 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

забезпечення соціально-економічних, правових і наукових умов для ефективної діяльності музеїв;
сприяння формуванню сучасної інфраструктури музейної справи;
підтримка і розвиток мережі музеїв;
забезпечення підготовки та підвищення фахової кваліфікації музейних кадрів, їх правовий і соціальний захист;
бюджетне фінансування (у тому числі на дольових засадах) і пріоритетне матеріально-технічне забезпечення розробки і реалізації державних, регіональних і місцевих програм розвитку музейної справи;
забезпечення охорони музеїв;
підтримка фундаментальних і прикладних наукових досліджень, пов'язаних з музейною справою;
сприяння міжнародному співробітництву в галузі музейної справи.

Стаття 4. Законодавство України про музеї та музейну справу

Законодавство України про музеї та музейну справу базується на Конституції України ([254к/96-ВР](#)) і складається з Основ законодавства України про культуру, цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про музеї та музейну справу, то застосовуються правила міжнародного договору.

(Стаття 4 в редакції Закону N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

Стаття 5. Національні, регіональні та профільні організації музеїв України. Участь у міжнародних організаціях

Музеї України мають право об'єднуватись у національні, регіональні та профільні організації (спілки, асоціації тощо), вступати до міжнародних музейних організацій і фондів.

Стаття 6. Види музеїв

За своїм профілем музеї поділяються на природничі (антропологічні, біологічні, ботанічні, геологічні, зоологічні, мінералогічні, палеонтологічні), історичні (загальноісторичні, військово-історичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні), літературні, художні (образотворчого, декоративно-прикладного, народного, сучасного мистецтва), мистецькі (театральні, музичні, музеї кіно), науково-технічні, комплексні (краєзнавчі, екомuzeї), галузеві тощо. { Частина перша статті 6 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

На основі об'єктів культурної спадщини, пам'яток природи, їх територій можуть створюватися музеї просто неба та меморіальні музеї-садиби. { Частина друга статті 6 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

{ Частиною третьою статті 6 виключено на підставі Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Музею, що є у державній чи комунальній власності, який має музейні колекції загальнодержавного значення, набув міжнародного визнання і є провідним культурно-освітнім та науково-дослідним закладом у відповідних профільних групах музейної мережі України, у встановленому законодавством порядку може бути надано статус національного музею України. { Частина четверта статті 6 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 7. Створення музеїв

Музеї можуть засновуватися на будь-яких формах власності, передбачених законами. Засновниками музеїв можуть бути відповідні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи. { Статтю 7 доповнено частиною першою згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Рішення про створення музеїв приймають їх засновники.

Для створення музею засновники повинні забезпечити:
формування музейного зібрання;

матеріальну базу - відповідно обладнані приміщення для зберігання, консервації та реставрації музейних предметів, для експозицій і виставок, для проведення культурно-освітньої роботи, роботи наукових працівників музею, а також приміщення для забезпечення належного рівня обслуговування відвідувачів; { Абзац третьої частини третьої статті 7 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

умови для охорони музею, оснащення його засобами охоронної та пожежної сигналізації;

фінансування та кадри для належного його функціонування;
роботу музею за чітким розкладом.

Музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють у складі підприємств, установ, організацій та навчальних закладів. { Статтю 7 доповнено частиною згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Засновники музею можуть створювати філії та відділи музею, що не є юридичними особами.

Земельні ділянки, інші природні ресурси, необхідні для створення музею, надаються в користування у встановленому законодавством порядку.

Музеї можуть створюватись і діяти в усіх організаційно-правових формах.

{ Частиною статті 7 виключено на підставі Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 8. Статут музею

Музей діє на підставі статуту (положення), що затверджується його засновником чи засновниками.

У статуті (положенні) музею визначаються:

назва музею, його статус, склад засновників, їх права та обов'язки;
організаційна структура, основні завдання та напрями діяльності;
джерела надходження коштів і їх використання, склад майна музею, порядок його реорганізації та ліквідації, умови збереження музейного зібрання у разі ліквідації музею;
інші умови діяльності музею.

Стаття 9. Державна реєстрація музеїв

Державна реєстрація музеїв незалежно від форм власності проводиться за їх місцезнаходженням відповідно до закону.

Музеї, створені у складі підприємств, установ, організацій, навчальних закладів, реєстрації не підлягають. Порядок обліку таких музеїв визначає центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму.

{ Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 10. Ліквідація та реорганізація музеїв

Ліквідація музеїв здійснюється за рішенням засновника, а також за рішенням суду у випадках, передбачених чинним законодавством. (Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

У разі ліквідації музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності, порядок подальшого використання їх музейних зібрань визначає засновник за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму. У разі ліквідації підприємства, установи та організації, при (у складі) яких діють музеї, а також у разі ліквідації музеїв, які діяли на громадських засадах, їх музейні зібрання та колекції асортиментних кабінетів, окремі предмети музейного значення, придбані за кошти державного та місцевих бюджетів, передаються до відповідних профільних музеїв у порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України ([1147-2000-п](#)). У разі ліквідації музеїв, заснованих на приватній формі власності, переважне право на придбання музейних зібрань за інших рівних умов має держава. { Частина друга статті 10 в редакції Законів N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99, N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) музеїв може відбуватися відповідно до чинного законодавства.

{ Частина четверту статті 10 виключено на підставі Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 11. Музейна територія

Територія, відведена для музею, належить до земель історико-культурного призначення. На цій території та в музейних будівлях (спорудах) забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно впливати на стан зберігання музейного зібрання, та інша діяльність, несумісна з діяльністю музею як закладу культури.

Територія, відведена для музею, підлягає просторово-функціональному зонуванню.

На території, відведеній для музею, згідно із статутом музею може бути виділено зони:

заповідна - для зберігання і охорони найбільш цінних історико-культурних, меморіальних комплексів та окремих об'єктів;

експозиційна - для стаціонарного демонстрування великогабаритних музейних предметів і використання в

культурно-пізнавальних цілях;

наукова - для проведення науково-дослідної роботи;

рекреаційна - для відпочинку відвідувачів музею та їх обслуговування, зокрема розташування музейних крамниць, буфетів, кафе, інших пунктів громадського харчування, проведення мистецьких, культурно-освітніх заходів, гостьових місць для паркування автомобілів;

господарська - для розміщення допоміжних господарських об'єктів, місць для паркування службових автомобілів та інших транспортних засобів.

{ Стаття 11 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 12. Користування природними ресурсами

Музей здійснює користування землею, іншими природними ресурсами та несе відповідальність за дотримання норм щодо їх охорони і раціонального використання згідно з чинним законодавством.

Стаття 13. Фінансування музеїв

Фінансування музеїв залежно від форм власності здійснюється за рахунок коштів відповідно державного бюджету, місцевих бюджетів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством. { Частина перша статті 13 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Бюджетні призначення та кошти, одержані від додаткових джерел фінансування музеїв, не підлягають вилученню протягом бюджетного періоду, крім випадків, передбачених законом. Кошти, що надійшли з додаткових джерел фінансування, не впливають на обсяги бюджетного фінансування державних та комунальних музеїв. { Частина друга статті 13 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Сума витрат на забезпечення охорони музеїв обов'язково визначається в державному та місцевих бюджетах і вноситься до переліку захищених статей видатків загального фонду бюджетів. { Статтю 13 доповнено частиною згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Додатковими джерелами фінансування музеїв є:

плата за відвідування музеїв і виставок;

кошти, одержувані за науково-дослідні та інші види робіт, які виконує музейний заклад на замовлення підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та громадян;

прибутки від реалізації сувенірної продукції, предметів народних художніх промислів, видавничої діяльності; { Абзац четвертий частини четвертої статті 13 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

плата за кіно- і фотозйомки;

інші джерела, в тому числі валютні надходження, відповідно до законодавства України.

Стаття 14. Матеріально-технічне забезпечення музеїв

Власники музеїв зобов'язані забезпечувати їх будівлями (спорудами), збудованими за спеціальними проектами, або іншими упорядкованими приміщеннями, що відповідають вимогам функціонування музеїв, а також відповідним обладнанням та транспортом.

Приміщення музеїв, що є у державній чи комунальній власності, передаються їм на праві оперативного управління. Воно може бути вилучене лише за умови надання музею іншого рівноцінного приміщення. У разі вилучення приміщення музею, що є пам'яткою культурної спадщини, рішення про його вилучення приймається за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму. { Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Під час проектування та експлуатації музейних приміщень враховуються потреби дітей, інвалідів, громадян похилого віку в доступі до культурної спадщини. { Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Музеям надається пріоритетне право на використання споруд, комплексів (ансамблів) та визначних місць, що є пам'ятками культурної спадщини. { Статтю 14 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Р о з д і л III

МУЗЕЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Стаття 15. Музейний фонд України

Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом.

Музейні предмети Музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межами або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну.

Музеї, юридичні і фізичні особи зобов'язані забезпечувати збереженість Музейного фонду України та сприяти його поповненню.

Положення про Музейний фонд України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання державної частини Музейного фонду України закріплюються за музеями на праві оперативного управління

{ Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 15-1. Склад Музейного фонду України

Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при підприємствах, в установах, організаціях і навчальних закладах державної та комунальної форм власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності.

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

{ Закон доповнено статтею 15-1 згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 15-2. Особливості здійснення права власності на музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, предмети музейного

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України, не підлягають відчуженню, за винятком обміну на інші музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання. Рішення про обмін музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, приймається центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

У разі передачі майнових комплексів музеїв з державної у комунальну власність музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання залишаються у державній власності і належать до державної частини Музейного фонду України.

Перелік музеїв (у тому числі музеїв системи Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Педагогічного товариства України, інших самоврядних організацій), у яких зберігаються музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, не підлягають приватизації та не можуть бути предметом застави. Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України, не можуть бути предметом застави, якщо заставодержатель - іноземний громадянин або особа без громадянства, яка не проживає в Україні.

У разі продажу музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, держава має переважне право на їх придбання, яке реалізується центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму або уповноваженими ним державними музеями.

{ Закон доповнено статтею 15-2 згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 16. Музейні предмети Музейного фонду України у складі Державного реєстру національного культурного надбання

Унікальні музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України і мають виняткове художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, незалежно від форми власності і місця зберігання вносяться центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму до Державного реєстру національного культурного надбання.

Положення про Державний реєстр національного культурного надбання затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок віднесення музейних предметів Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання та умови їх зберігання затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

{ Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 17. Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду

Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду, що зберігаються в музеях, здійснюються відповідно

до цього Закону та Закону України "Про Національний архівний фонд та архівні установи" ([3814-12](#)).
{ Стаття 17 в редакції Закону N 594-IV ([594-15](#)) від 06.03.2003;
із змінами, внесеними згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від
05.11.2009 }

Стаття 18. Формування державної частини
Музейного фонду України

Формування державної частини Музейного фонду України здійснюється шляхом:

придбання в установленому порядку предметів музейного значення центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та музеями - за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством;

безоплатної передачі предметів музейного значення підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян та громадянами;

передачі обернених відповідно до законодавства України у дохід держави музейних предметів, предметів музейного значення;

передачі в установленому порядку предметів музейного значення, виявлених під час археологічних, етнографічних, науково-природничих та інших експедицій, будівельних, ремонтних або реставраційних робіт, у тому числі з дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів, та скарбів;

повернення в Україну розшуканих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення, які були незаконно вивезені;

передачі предметів музейного значення, вилучених на митниці;

поповнення музейних зібрань іншими способами, передбаченими законодавством.

Віднесення предметів музейного значення до Музейного фонду України здійснюється у порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України ([1147-2000-п](#)), на підставі проведення музеями відповідної наукової експертизи.

Порядок віднесення музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення до державної частини Музейного фонду України визначається Кабінетом Міністрів України.

{ Стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 19. Облік музейних предметів та предметів
музейного значення

Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форм власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Форми облікових документів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.
{ Стаття 19 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від

Стаття 20. Переміщення музейних предметів
та предметів музейного значення

Переміщення музейних предметів Музейного фонду України та предметів музейного значення здійснюється відповідно до Положення про Музейний фонд України ([1147-2000-п](#)).
{ *Стаття 20 в редакції Законів N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99, N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }*

Стаття 21. Збереження Музейного фонду України

З метою збереження музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення власники або уповноважені ними органи зобов'язані створити належні умови, у тому числі спеціальний науково обґрунтований режим їх зберігання, та здійснювати консервацію і реставрацію.

Вимоги до умов зберігання та обліку музейних предметів, музейних колекцій визначає центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Знищення музейних предметів та предметів музейного значення Музейного фонду України забороняється.

У разі втрати або руйнування музейних предметів, що належать до державної частини Музейного фонду України, вони можуть вилучатися з фондово-облікової документації лише за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері культури і туризму на підставі висновків експертно-фондової комісії.

{ *Стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }*

Стаття 22. Порядок вивезення за межі України
музейних предметів, музейних колекцій,
музейних зібрань, що належать до державної
частини Музейного фонду України, та предметів
музейного значення, що підлягають внесенню
до державної частини Музейного фонду України

Вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, забороняється, крім випадків тимчасового їх перебування за кордоном для експонування на виставках, реставрації або проведення наукової експертизи на підставі свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей відповідно до Закону України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" ([1068-14](#)) та за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

{ *Стаття 22 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }*

Стаття 23. Страхування музейних предметів, музейних колекцій,
музейних зібрань Музейного фонду України
та предметів музейного значення, що підлягають
внесенню до Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України, які тимчасово вивозяться за межі України для експонування, реставрації або проведення наукової експертизи, підлягають обов'язковому страхуванню.

Порядок встановлення їх оціночної та страхової вартості визначають центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму та центральний орган виконавчої влади з питань фінансів.

Стаття 24. Консервація і реставрація музейних предметів Музейного фонду України

Консервацію і реставрацію музейних предметів Музейного фонду України здійснюють спеціалізовані установи та організації, реставраційні підрозділи музеїв та окремі реставратори, які мають кваліфікаційну категорію за відповідною спеціальністю.

Порядок їх консервації і реставрації визначається центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Держава сприяє проведенню реставрації музейних предметів, предметів музейного значення недержавної частини Музейного фонду України у державних реставраційних закладах.

З метою проведення атестації реставраторів та присвоєння їм відповідної кваліфікаційної категорії утворюється атестаційна комісія. Положення про атестаційну комісію та її персональний склад затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють підготовці реставраторів, розвитку мережі спеціалізованих реставраційних закладів.

Р о з д і л І V

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

Стаття 25. Міжнародна діяльність музеїв

Музеї України беруть участь у міжнародному культурному співробітництві в галузі музейної справи на основі багатосторонніх та двосторонніх угод.

Участь музеїв у міжнародному культурному співробітництві здійснюється у встановленому порядку шляхом:

- проведення спільних наукових досліджень на основі розробки і реалізації міжнародних наукових програм;
- здійснення взаємного обміну музейною інформацією, виставками, вивчення міжнародного досвіду організації музейної справи;
- проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів, виставок та участі в них;
- організації спільної підготовки музейних працівників, розвитку видавничої діяльності;
- здійснення іншої спільної діяльності відповідно до угод, якщо вона не суперечить законодавству України та міжнародним договорам України.

Р о з д і л V

УПРАВЛІННЯ І САМОВРЯДУВАННЯ МУЗЕЇВ, ГАРАНТІЇ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 26. Державне управління музеями

Центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму у межах своїх повноважень:

забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері музейної справи;

формує вимоги щодо державного статистичного обліку музеїв, створених на території України;

здійснює організаційно-методичне керівництво, сприяє розвитку сучасної інфраструктури музейної справи, розвитку музейної мережі,

створює спеціалізовані організаційні структури, наукові установи для науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення музеїв;

здійснює координацію робіт із створення єдиної інформаційної системи музеїв;

організовує навчання і підвищення кваліфікації працівників музеїв;

визначає потреби держави та нормативи, що гарантують належний рівень музейного обслуговування і доступ громадян до Музейного фонду України;

здійснює контроль за діяльністю музеїв, заснованих на державній та комунальній формах власності, за станом обліку, зберіганням, охороною, використанням та переміщенням музейних предметів Музейного фонду України, що зберігаються в музеях незалежно від форми власності;

організовує проведення наукових досліджень у сфері музейної справи;

порушує перед власником музейних предметів та музейних колекцій питання щодо поліпшення умов зберігання;

направляє запити з метою отримання інформації про музейні предмети та музейні колекції;

у разі потреби сприяє передачі музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, на тимчасове зберігання до державних музеїв;

здійснює інші повноваження відповідно до закону.

При центральному органі виконавчої влади у сфері культури і туризму створюється Музейна рада (далі - Рада) - консультативно-дорадчий орган з питань реалізації національної музейної політики. Рада діє на підставі положення. Положення та персональний склад Ради затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму. До повноважень Ради належать питання стратегічних пріоритетів розвитку музейної справи в Україні, розгляд і схвалення програмних документів, у тому числі концепцій експозицій національних музейних закладів, а також прийняття рішень щодо вилучення музейних предметів з фондово-облікової документації.

Інші центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування здійснюють керівництво музеями, що перебувають у сфері їх управління.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування несуть відповідальність за матеріально-технічне та фінансове забезпечення музеїв, що перебувають у сфері їх управління.

{ Стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99; в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 27. Самоврядування музеїв

Музеї мають право створювати органи самоврядування: вчені, наглядові, методичні, музейно-педагогічні, художні, реставраційні та інші ради, залучаючи до їх діяльності фахівців різного профілю.

Стаття 28. Гарантії прав і законних інтересів працівників музеїв

Правовий і соціальний захист працівників музеїв забезпечується державою і засновниками музеїв згідно із

законодавством. { Частина перша статті 28 в редакції Закону
N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Працівники музеїв мають право на:
діяльність відповідно до фаху та кваліфікації в музеях
незалежно від форм власності;
захист у судовому порядку права інтелектуальної власності на
результати наукової діяльності в галузі музейної справи;
безкоштовне користування довідково-інформаційною,
бібліотечною і архівною базами музеїв України та відвідування
музейних закладів;
участь у науково-дослідній роботі музеїв, у конференціях,
семінарах, наукових читаннях;
підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір
програми, форм навчання, стажування в інших музеях, в тому числі
за кордоном;

атестацію з метою одержання кваліфікаційної категорії,
порядок проведення якої визначається центральним органом
виконавчої влади у сфері культури і туризму; { Абзац сьомий
частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом
N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у
розмірі посадового окладу, грошову винагороду за сумлінну працю та
зразкове виконання трудових обов'язків, а також матеріальну
допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за
виступу років у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом
Міністрів України ([82-2005-п](#)); { Абзац восьмий частини другої
статті 28 в редакції Закону N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }
{ Абзац восьмий частини другої статті 28 набирає чинності з
1 січня 2010 року у частині допомоги на оздоровлення при наданні
щорічної відпустки у розмірі посадового окладу та доплати за
виступу років згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від
05.11.2009 }

грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання
трудових обов'язків і матеріальну допомогу для вирішення
соціально-побутових питань у розмірі та порядку, що встановлюються
Кабінетом Міністрів України ([82-2005-п](#)); (Частиною другою статті
28 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом N 659-XIV
([659-14](#)) від 14.05.99)

(Абзац дев'ятий частини другої статті 28 набирає чинності з дня
введення в дію Закону України про Державний бюджет України на 2000
рік згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

безплатне користування у межах встановлених норм житлом з
опаленням і освітленням, якщо вони проживають у селах і селищах;
(Частиною другою статті 28 доповнено абзацом десятим згідно із
Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

(Абзац десятий частини другої статті 28 набирає чинності з дня
введення в дію Закону України про Державний бюджет України на 2000
рік згідно із Законом N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

вимогу до юридичних і фізичних осіб про припинення дій, що
загрожують збереженню музейних предметів, музейних колекцій
Музейного фонду України та предметів музейного значення. { Абзац
одинадцятий частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно
із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та
освітленням, передбачені абзацом десятим частини другої цієї
статті, надаються:

працівникам за умови, якщо розмір наданих пільг у грошовому
еквіваленті разом із середньомісячним сукупним доходом працівника
за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає
право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному
Кабінетом Міністрів України;

пенсіонерам за умови, якщо середньомісячний сукупний доход
сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не
перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну
пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 28 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 107-VI
([107-17](#)) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно
з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від
22.05.2008 }

Стаття 29. Гарантії майнових прав музеїв

Держава гарантує захист майнових прав музеїв усіх форм власності. Вилучення державою у музеїв їх фондів та іншого закріпленого за ними майна може здійснюватися лише у випадках, передбачених законами України.

Музеї, що є у державній чи комунальній власності, не підлягають приватизації. (Частина друга статті 29 в редакції Закону N 659-XIV ([659-14](#)) від 14.05.99)

Держава гарантує забезпечення охорони музеїв державної та комунальної форм власності. { Статтю 29 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Р о з д і л VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО МУЗЕЇ ТА МУЗЕЙНУ СПРАВУ

Стаття 30. Відповідальність за шкоду, завдану музею або музейному зібранню

Матеріальна шкода, завдана музею або музейному зібранню громадянами чи юридичними особами, відшкодовується згідно з чинним законодавством.

{ Стаття 30 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1709-VI ([1709-17](#)) від 05.11.2009 }

Стаття 31. Відповідальність за порушення законодавства України про музеї та музейну справу

Особи, винні у порушенні законодавства про музеї та музейну справу, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 29 червня 1995 року
N 249/95-ВР